

**“Ерекше білім беру қажеттіліктері бар
балалармен жұмыстанудағы жүргізілетін
құжаттар”**

**№9 “Еркемай” бөбекжайы МКҚК
Әдіскері А.Т.Арышева**

**Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің
2022 жылғы 3 тамыздағы №348**

**Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті
стандарты**

1-тарау. Жалпы ережелер

6) Балаларды тәрбиелеу және оқыту үшін әлеуметтік-психологиялық және педагогикалық жағдайлар жасау, оның ішінде ерекше білім беру қажеттіліктері бар және мүмкіндіктері шектеулі балалар үшін арнайы жағдайлар жасау;

3. Осы Стандартта мынадай терминдер мен олардың анықтамалары қолданылады:

1) білім алу үшін арнайы жағдайлар – оқу, сондай-ақ арнайы, жеке дамыту және түзету-дамыту бағдарламаларын және оқыту әдістерін, техникалық, оқу және өзге де құралдарды, өмір сүру ортасын, психологиялық-педагогикалық қолдауды, медициналық, әлеуметтік және ерекше балалардың, сондай-ақ мүмкіндіктері шектеулі балалардың білім беру бағдарламаларын меңгеруі үшін қажетті өзге де іс-әрекеттерді қамтитын жағдайлар;

3) ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалар (бұдан әрі – ерекше балалар) – тиісті деңгейде және қосымша білім алу үшін арнайы жағдайларға тұрақты немесе уақытша қажеттілігі бар балалар.

Қазіргі таңда ерекше білім беруді қажет ететін балалардың көп болуы, арнайы мамандардың жұмысына сұраныс туғызып отыр.

Басшылыққа алынатын нормативтік құқықтық актілер:

1. «Білім туралы» Қазақстан Республикасының Заңы
2. «Педагог мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының Заңы
3. «Қазақстан Республикасындағы баланың құқықтары туралы» Қазақстан Республикасының Заңы
4. «Ойыншықтардың қауіпсіздігі туралы» Қазақстан Республикасының Заңы
5. «Кемтар балаларды әлеуметтік және медициналық-педагогикалық түзеу арқылы қолдау туралы» Қазақстан Республикасының Заңы
6. «Мектепке дейінгі ұйымдарға және сәбилер үйлеріне қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар» санитариялық қағидалары
7. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарты
8. Қазақстан Республикасында мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу жоспарлары
9. Тиісті үлгідегі білім беру ұйымдары қызметінің үлгілік қағидалары
10. Білім беру ұйымдарында психологиялық-педагогикалық қолдап отыру қағидалары

Білім беру ұйымдарында психологиялық-педагогикалық қолдап отыру қызметінің жүзеге асырылуы

Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрі 2022 жылғы 12 қаңтардағы № 6 бұйрығына қосымша *«Білім беру ұйымдарында психологиялық-педагогикалық қолдап отыру қағидалары»* негізінде жүргізіледі.

Психологиялық-педагогикалық қолдап отыру – білім беру ұйымдарында іске асырылатын, процесінде ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау негізінде ерекше білім беруді қажет ететін адамдарды (балаларды) ойдағыдай оқыту және дамыту үшін әлеуметтік-психологиялық және педагогикалық жағдайлар жасалатын жүйелі-ұйымдастырылған қызмет.

Психологиялық-педагогикалық қолдап отыру білім беру ұйымының Жарғысына, білім беру және ғылым саласындағы нормативтік құқықтық актілерге, осы Қағидаларға, білім беру ұйымы мен ерекше білім беруге қажеттіліктері бар адамдардың (балалардың) ата-анасы арасындағы келісімге сәйкес жүзеге асырылады. Психологиялық-педагогикалық қолдап отыру педагогтері білім беру ұйымының педагогикалық кеңесінің құрамына кіреді, әдістемелік бірлестіктердің жұмысына қатысады.

Білім беру ұйымдарында психологиялық-педагогикалық қолдап отыру тәртібі

Психологиялық-педагогикалық қолдап отыруға:

- 1) тәрбиеленушінің/білім алушының ерекше білім беру қажеттіліктерін анықтауды және бағалауды;
- 2) ерекше білім беру қажеттіліктері бар педагогтер мен тәрбиеленушінің/білім алушының отбасына консультативтік-әдістемелік көмек көрсетуді;
- 3) ерекше білім беру қажеттіліктері бар адамдарды (балаларды) табысты оқыту, дамыту және әлеуметтендіру үшін әлеуметтік-психологиялық және педагогикалық жағдайлар жасауды қамтиды.

Мектепке дейінгі, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру деңгейлерінде психологиялық-педагогикалық қолдап отыруды қамтамасыз етуді білім беру ұйымының педагогтері мен мамандары жүзеге асырады.

Білім беру ұйымының әдіскері білім алушылардың білім беру қажеттіліктерін бағалау процесін ұйымдастырады, білім беру қажеттіліктерін бағалау кезеңінде және тәрбиеленушілерді психологиялық-педагогикалық қолдап отыру процесінде тәрбиешілер/педагогтер, мамандар және ата-аналардың өзара іс-қимылын реттейді, психологиялық-педагогикалық қолдап отыруды жүзеге асыратын мамандардың құжаттамасын жинау мен қалыптастыруды бақылау.

Арнайы мамандар мен ата-аналардың өзара іс-қимылын ұйымдастырады, білім беру ұйымының әлеуметтік педагогтерімен бірлесе отырып баланың дамуының әлеуметтік жағдайын зерттейді, сабақ уақытында және сабақтан тыс уақытта қолайлы эмоционалдық-психологиялық климатқа жағдай жасайды.

Білім беру ұйымының тәрбиешілері білім алушылардың оқу бағдарламаларын меңгеруінде қиындықтарды анықтау мақсатында оқу жетістіктерін бақылайды, кәсіптік этиканы және ерекше білім беруге қажеттіліктері бар балалардың жеке ерекшеліктеріне байланысты құпиялылықты сақтайды, қажет болған жағдайда білім беру ұйымның психологтарынан, әлеуметтік педагогтерден немесе арнайы педагогтерден кеңес алады.

Екінші кезең:

Білім беру қажеттіліктерін бағалау немесе ПМПК ұсынымы негізінде ***білім беру ұйымының басшысы*** ерекше білім беруге қажеттіліктері бар балаларды психологиялық-педагогикалық қолдап отырудың жеке бағдарламаларын, оның ішінде жеке оқу жоспарларын, жеке/бейімделген білім беру бағдарламаларын, мамандардың жеке дамыту бағдарламаларын, ерекше қажеттіліктері бар балалардың тізімін бекітеді.

Білім беру ұйымының әдіскері психологиялық-педагогикалық қолдап отыру процесін ұйымдастырады және бақылайды, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар балаларды психологиялық-педагогикалық қолдап отыру жеке бағдарламасын жасауға, қолдап отырудың нәтижелерін, тәрбиеленушінің даму динамикасын, жетістіктерін талқылауда қатысады, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар балаларды жеке қолдау процесінің тиімділігін арттыру мақсатында білім беру ұйымында педагог-ассистенттерді ротациялауды жүзеге асырады.

Білім беру ұйымының педагогтері оқу бағдарламаларын бейімдейді, оқу процесін дараландырады және ерекше білім беруге қажеттіліктері бар балалардың жетістіктерін бағалайды, білімдеріндегі, біліктеріндегі, дағдылардағы олқылықтарды толтырады, оқулықтарды, оқу материалдарды тандайды, ерекше білім беруге қажеттіліктері бар балалардың даму жеке ерекшеліктерін ескере отырып, оқу процесін ұйымдастырады, физикалық, психикалық және моральдық денсаулығын сақтау мақсатында сабақтарда және сабақтан тыс жұмыстарда эмоционалдық жайлылық атмосферасын құрады.

Педагог-ассистент ерекше білім беруге қажеттіліктері бар балалардың сабақта және өз бетінше оқу іс-әрекетінде өзін-өзі ұстау ережелерін сақтау қабілетін жеке қолдау арқылы қалыптастыруға көмектеседі. Психофизикалық дамуы мен мінез-құлқы бұзылған білім алушыларға тұрақты негізде педагог-ассистент қызметтерін көрсету ПМПК ұсынымдары негізінде жүзеге асырылады. Психологиялық-педагогикалық қолдап отыру кеңесінің шешімімен мінез-құлқында жеңіл ақаулары бар және сабақта бейімделуінде қиындықтары бар балаларға көмекші мұғалімнің қызметі тек бір тоқсанға ғана көрсетіледі. Педагог-ассистенттің көмегіне бұдан әрі қажеттілік ПМПК қорытындысы мен ұсынымы бойынша тағайындалады.

Педагог-психологтың немесе әлеуметтік педагогтың көмегіне мұқтаждық білім беру ұйымындағы психологиялық-педагогикалық қолдап отырудың бағалауымен анықталады.

Арнайы педагогтер, педагог-ассистенттер мүмкіндігі шектеулі балалардың білім алу қажеттіліктерін бағалауға, психологиялық-педагогикалық қолдап отырудың жеке бағдарламаларын, оның ішінде жеке оқу жоспарларын, жеке/бейімделген оқу жоспарларын, жеке даму бағдарламаларын дайындауға қатысады және жүзеге асырады, жеке, топтық, кіші топтық дамыту сабақтарын жүргізеді.

Мектепке дейінгі ұйымның психологиялық-педагогикалық қолдап отыруды ұйымдастыру туралы ереже

1. Жалпы ережелер
2. Психологиялық-педагогикалық қолдап отыру қызметінің мазмұны келесі әлеуметтік-психологиялық және педагогикалық жағдайларды қамтуы
3. Психологиялық-педагогикалық қолдап отыру қызметінің мақсаты мен міндеттері
- 3.2. Психологиялық-педагогикалық қолдап отыру қызметінің міндеттері
4. Психологиялық-педагогикалық қолдап отыру қызметінің жұмыс қағидалары
5. Психологиялық-педагогикалық қолдап отыру қызметі
6. Бөбекжайдың психологиялық-педагогикалық қолдап отыру қызметін қамтамасыз етуі
7. Баланы психологиялық-педагогикалық қолдап отыру қызметін қамтамасыз ету үшін ата-аналармен жұмысты ұйымдастыру
8. Бөбекжайдың психологиялық-педагогикалық қолдап отырудың құрамына
9. Бөбекжайдың психологиялық-педагогикалық қолдап отыру қызметі бойынша құжаттар және олардың үлгілері

Ескерту: Психологиялық-педагогикалық қолдап отыру бойынша құжаттар мен олардың үлгілері білім беру ұйымының ерекшеліктерін ескере отырып толықтырыла алады.

Балаға қажетті психологиялық-педагогикалық қолдап отырудың көлемі мен мазмұны оқу жылы ішінде бірнеше рет жүргізілетін арнайы білім беру қажеттіліктерін бағалауға сәйкес жүргізіледі.

Мүмкіндігі шектеулі балаларды арнаулы психологиялық-педагогикалық қолдау (психолог, арнайы педагог, педагог-ассистент) және психологиялық-медициналық-педагогикалық консультациялардың (ПМПК) қорытындысы мен ұсынысы негізінде жүзеге асырылады.

Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды психологиялық-педагогикалық қолдап отыру, оның ішінде білім беру қажеттіліктерін психологиялық-педагогикалық бағалау ағымдағы жылдың 1 қыркүйегінен келесі жылдың 25 мамырына дейін жүзеге асырылады.